

KẾT QUẢ VÀ MỘT SỐ YÊU CẦU, NHIỆM VỤ CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, LÃNG PHÍ, TIÊU CỰC

★ ThS NGUYỄN VĂN TRƯỜNG

★ NGUYỄN ANH DŨNG

Vụ Nghiên cứu tổng hợp, Ban Nội chính Trung ương

- **Tóm tắt:** Bài viết phân tích, đánh giá thực trạng công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực sau 20 năm thực hiện Nghị quyết Trung ương 3 khóa X và những vấn đề đang đặt ra hiện nay. Trên cơ sở đó đề xuất các yêu cầu, nhiệm vụ, giải pháp tăng cường công tác này trong kỷ nguyên mới.
- **Từ khóa:** phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; kỷ nguyên mới; Đảng Cộng sản Việt Nam.

Results, key requirements and tasks in combating corruption, wastefulness and negativity

- **Abstract:** This article analyzes and evaluates the current state of efforts to combat corruption, wastefulness, and negative practices after twenty years of implementing Resolution No.3 of the 10th Party Central Committee, as well as the challenges that have emerged in the contemporary context. On this basis, it proposes requirements, tasks and solutions to strengthen this work in the new era.
- **Keywords:** preventing combating corruption, wastefulness, negativity; new era; the Communist Party of Vietnam.

1. Mở đầu

Đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực được Đảng, Nhà nước ta xác định là nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên, lâu dài; thực hiện quyết liệt, “không ngừng, không nghỉ, không có vùng cấm, không có ngoại lệ, bất kể người đó là ai”. Trong những năm qua, công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đặt dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp, toàn diện của Đảng đã có bước tiến mạnh, đột

phá lớn, đạt nhiều kết quả rất quan trọng. Công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đã tạo nhiều chuyển biến mạnh mẽ cả về nhận thức lý luận và hành động thực tiễn, được cán bộ, đảng viên và nhân dân đồng tình, ủng hộ, đánh giá cao.

2. Nội dung

2.1. Những kết quả nổi bật về nhận thức lý luận và thực tiễn trong công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

Một là, có bước phát triển mới về nhận thức lý luận và phương thức lãnh đạo của Đảng đối với công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

Trước khi có Nghị quyết số 04-NQ/TW ngày 21-8-2006 của Hội nghị Trung ương 3 khóa X về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, Đảng ta chủ yếu tập trung vào công tác phòng, chống tham nhũng. Khi đó, công tác này được xem là một bộ phận, một nội dung của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng. Sau khi Nghị quyết được ban hành, đặc biệt là sau khi sơ kết 5 năm thực hiện, Đảng ta đã có nhiều đổi mới mạnh mẽ về phương thức lãnh đạo đối với công tác phòng, chống tham nhũng. Dấu mốc quan trọng nhất là việc Trung ương quyết định thành lập Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng trực thuộc Bộ Chính trị, do Tổng Bí thư làm Trưởng ban. Việc ban hành Nghị quyết và thành lập Ban Chỉ đạo thể hiện quyết tâm chính trị rất cao của Đảng trong ngăn chặn và từng bước đẩy lùi tham nhũng, lãng phí.

Sau gần 20 năm thực hiện Nghị quyết, Đảng ta đã xác định “phòng, chống tham nhũng, lãng phí là một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng, củng cố hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, củng cố khối đại đoàn kết dân tộc”⁽¹⁾. Từ nhận thức đó, Đảng đã lãnh đạo chặt chẽ, trực tiếp, thống nhất và toàn diện công tác này. Nhờ

vậy, nhận thức lý luận và phương thức lãnh đạo của Đảng về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ngày càng đầy đủ, sâu sắc và có nhiều bước tiến mới.

Chống tham nhũng từ chỗ chủ yếu tập trung trong khu vực nhà nước, trong khoảng 10 năm trở lại đây, nhận thức về vấn đề này đã toàn diện hơn: tham nhũng, lãng phí, tiêu cực không chỉ xảy ra trong khu vực nhà nước, mà còn có sự tiếp tay, hỗ trợ đắc lực của các đối tượng hoạt động ngoài khu vực nhà nước. Từ đó, Đảng, Nhà nước ta đã mở rộng hoạt động phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ra cả khu vực ngoài nhà nước, đạt nhiều kết quả, đưa công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ngày càng đồng bộ, hiệu quả hơn⁽²⁾.

Đặc biệt, công tác phòng, chống tham nhũng đã được gắn kết chặt chẽ với phòng, chống tiêu cực, trọng tâm là ngăn chặn sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức. Đồng thời, phòng, chống lãng phí cũng được đặt ngang với phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, thể hiện cách tiếp cận toàn diện và đồng bộ hơn trong công tác này.

Một bước chuyển mới trong lãnh đạo, chỉ đạo công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực thời gian gần đây, đặc biệt là sau Hội nghị Trung ương 10 khóa XIII, là Đảng ta đã xác định công tác này phải phục vụ hiệu quả cho mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước; phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

Trong những năm qua, công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đặt dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp, toàn diện của Đảng đã có bước tiến mạnh, đột phá lớn, đạt nhiều kết quả rất quan trọng. Công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đã tạo nhiều chuyển biến mạnh mẽ cả về nhận thức lý luận và hành động thực tiễn, được cán bộ, đảng viên và nhân dân đồng tình, ủng hộ, đánh giá cao.

phải gắn liền với phát triển, đặt lợi ích của quốc gia, dân tộc lên trên hết, trước hết; bám sát và phục vụ mục tiêu xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, nâng cao năng lực cầm quyền, năng lực lãnh đạo của Đảng. Từ đó, Đảng khẳng định quan điểm nhất quán trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực: phải “không ngừng, không nghỉ, không có vùng cấm, không có ngoại lệ”, coi đây là nhiệm vụ chiến lược, thường xuyên và lâu dài.

Hai là, thực hiện nhất quán phương châm “phát hiện, xử lý là quan trọng, cấp bách”, tăng cường rắn đê, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, trừng trị nghiêm khắc để “không dám” tham nhũng, tiêu cực.

Trong quá trình hoạt động, từ thực tiễn lãnh đạo, chỉ đạo công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, Ban Chỉ đạo Trung ương đã xác lập, đề ra nhiều nguyên tắc, cơ chế, phương châm, quan điểm chỉ đạo thiết thực trong phát hiện, xử lý các hành vi vi phạm. Những định hướng này đã chứng minh tính hiệu quả trong thực tiễn. Đó là: “Mọi cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức sai phạm phải có hình thức xử lý kịp thời, nghiêm minh và công khai, làm nghiêm từ trên xuống dưới, không có vùng cấm, vùng trống, không có ngoại lệ, không có đặc quyền, bất kể người đó là ai. Kiên quyết điều tra, xử lý nghiêm minh các vụ, việc tham nhũng, tiêu cực theo nguyên tắc: Có vụ việc thì phải xác minh làm rõ; tích cực, khẩn trương, rõ đến đâu xử lý đến đó, xử lý cả hành vi tham nhũng, tiêu cực và hành vi dung túng, bao che cho tham nhũng, tiêu cực; can thiệp, cản trở việc chống tham nhũng, tiêu cực; có dấu hiệu tội phạm phải khởi tố điều tra và đã kết luận có tội thì phải truy tố, xét xử theo quy định của pháp luật; vụ việc chưa đến mức xử lý hình sự thì xử lý kỷ luật nghiêm theo quy định của Đảng, Nhà nước, đoàn thể”⁽³⁾.

Nhiều vụ án, vụ việc tham nhũng, tiêu cực đặc biệt nghiêm trọng và phức tạp, đã được phát hiện, điều tra và xử lý, kể cả những vụ tồn đọng kéo dài nhiều năm. Nhiều vụ xảy ra trong ngành, lĩnh vực chuyên môn sâu, hoạt động khép kín, bí mật, được cho là “vùng cấm”, “nhạy cảm”, bao gồm cả ở khu vực công và khu vực tư, gây thiệt hại rất lớn về tài sản, ảnh hưởng lớn đến sự ổn định của nền kinh tế và tính mạng, sức khỏe của nhân dân (lĩnh vực y tế, giáo dục, ngoại giao, đất đai, tài chính, ngân hàng, đấu thầu, đấu giá, chứng khoán, trái phiếu doanh nghiệp, đăng kiểm, buôn lậu...) ⁽⁴⁾ đã được phát hiện, tập trung điều tra, đi sâu làm rõ bản chất tham nhũng, chiếm đoạt, cấu kết, “lợi ích nhóm”; xử lý nghiêm minh, công khai nhiều cán bộ cấp cao sai phạm liên quan các vụ án.

Điểm mới nổi bật trong thời gian gần đây là, từ những vụ án ban đầu khởi tố với tội danh kinh tế (như: trốn thuế; vi phạm quy định về đấu thầu; vi phạm quy định về quản lý, sử dụng đất đai; vi phạm quy định về quản lý, sử dụng tài sản nhà nước gây thất thoát, lãng phí...), các cơ quan tiến hành tố tụng đã đi sâu làm rõ bản chất vụ án, điều tra, xử lý các hành vi phạm tội về tham nhũng (lợi dụng, lạm dụng chức vụ, quyền hạn để trục lợi; đưa hối lộ; nhận hối lộ;...). Đặc biệt, lần đầu tiên, cơ quan chức năng đã xử lý hình sự chủ doanh nghiệp tư nhân về tội tham ô tài sản, mở đường để xử lý các tội danh tham nhũng trong khu vực ngoài nhà nước; đã truy tố, xét xử vắng mặt cả các đối tượng bỏ trốn; qua đó, tạo tiền đề để thực hiện dẫn độ tội phạm đã được tòa án kết tội; tạo cơ sở để nghiên cứu, ban hành án lệ, áp dụng thống nhất trên phạm vi toàn quốc. Những bước tiến này đánh dấu sự chuyển biến rõ rệt trong công tác phát hiện và xử lý tham nhũng, tiêu cực.

Ba là, xác định phòng ngừa là chính, là cơ bản, lâu dài, do đó các biện pháp phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực được triển khai đồng bộ, toàn diện và hiệu quả, phù hợp với từng giai đoạn phát triển của đất nước.

Gần đây, Đảng, Nhà nước chỉ đạo gắn công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực với công tác cán bộ, sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy hệ thống chính trị; đẩy mạnh cải cách hành chính, tăng cường công khai, minh bạch và trách nhiệm giải trình trong hoạt động công vụ; chú trọng chuyển đổi vị trí công tác, thanh toán không dùng tiền mặt; sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện các tiêu chuẩn, định mức kinh tế - kỹ thuật để ngăn ngừa lợi dụng, tham nhũng, lãng phí...; đẩy mạnh ứng dụng khoa học công nghệ, chuyển đổi số trong quản lý, điều hành, góp phần nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

Trong các biện pháp phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực thời gian qua, công tác cán bộ được đặc biệt chú trọng và có nhiều đổi mới theo hướng dân chủ, chặt chẽ, công khai, minh bạch. Đáng chú ý là việc khuyến khích cán bộ từ chức, kịp thời miễn nhiệm hoặc thay thế những cán bộ bị kỷ luật, năng lực hạn chế, uy tín thấp, thực hiện đúng phương châm “có vào, có ra, có lên, có xuống”⁽⁵⁾.

Bốn là, thành lập Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực cấp tỉnh, tạo bước chuyển mới để đẩy mạnh công tác này ở địa phương, cơ sở.

Xuất phát từ tình hình thực tế, để góp phần đẩy mạnh hơn nữa công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ở địa phương, cơ sở, Hội nghị Trung ương 5 khóa XIII (tháng 5-2022) đã thống nhất chủ trương thành lập Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, tiêu cực cấp tỉnh. Đây có thể coi là một dấu mốc quan trọng trong

công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ở địa phương, cơ sở. Chủ trương này, qua thời gian thực hiện, đã chứng minh tính đúng đắn và hiệu quả, góp phần đẩy mạnh toàn diện công tác phòng và chống, từng bước khắc phục tình trạng “trên nóng, dưới lạnh” trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

Năm là, đề cao và xử lý trách nhiệm trong việc khắc phục sơ hở, bất cập và hoàn thiện thể chế. Các cơ quan có thẩm quyền đã làm rõ và xử lý trách nhiệm của các tổ chức, cá nhân trong tham mưu, ban hành chính sách, pháp luật còn thiếu sót, sơ hở, bất cập hoặc chậm phát hiện, không xử lý kịp thời những vấn đề phát sinh trong lĩnh vực được giao. Trách nhiệm của người đứng đầu các bộ, ngành, địa phương trong xây dựng và hoàn thiện thể chế ngày càng được nâng cao, góp phần bảo đảm tính đồng bộ, kịp thời và khả thi của hệ thống chính sách, pháp luật.

Sáu là, xác định rõ, thực hiện nhất quán phương châm “bốn không” trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực: “không thể”, “không dám”, “không muốn”, “không cần” tham nhũng, tiêu cực. Đây là bước phát triển mới trong nhận thức và hành động của Đảng, Nhà nước ta.

Nếu trước đây (nhiệm kỳ XII trở về trước), công tác này mới hướng tới đạt được “hai không”, đó là “không thể” và “không dám” tham nhũng, thì từ đầu nhiệm kỳ XIII, Đảng đã chỉ đạo đẩy mạnh thực hiện đồng bộ cả “bốn không”, nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

Để thực hiện có hiệu quả phương châm này, trước hết cần hoàn thiện thể chế trên các lĩnh vực (kinh tế - xã hội, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, xây dựng Đảng và hệ thống chính trị...) rất chặt chẽ, không sơ hở, bất cập, để “không thể” tham nhũng, lãng

phí, tiêu cực”; phát hiện, xử lý kịp thời, nghiêm minh các hành vi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, không có vùng cấm, không có ngoại lệ, để “không dám” tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; xây dựng văn hóa liêm chính, không tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trở thành nếp sống trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và các tầng lớp nhân dân, để “không muốn” tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; thực hiện chế độ, chính sách đãi ngộ phù hợp với cống hiến và tài năng của cán bộ, công chức, viên chức, để cán bộ, công chức, viên chức “không cần” tham nhũng, tiêu cực.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đột phá quan trọng, công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực vẫn còn nhiều khó khăn, thách thức. Tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ở một số lĩnh vực vẫn diễn biến phức tạp. Tình trạng lãng phí do các dự án, công trình chậm tiến độ, tồn đọng kéo dài, hiệu quả thấp ở nhiều địa phương, bộ, ngành, nguy cơ gây thiệt hại lớn cho nền kinh tế khi không huy động được các nguồn lực, “bỏ lỡ thời cơ phát triển của đất nước”⁽⁶⁾. Bên cạnh đó, việc xử lý nghiêm minh các hành vi tham nhũng, tiêu cực thời gian qua đã ít nhiều tác động đến tâm lý cán bộ, đảng viên, làm nảy sinh biểu hiện sợ sai, né tránh, đùn đẩy trách nhiệm, làm việc cầm chừng, gây ách tắc, chậm trễ trong giải quyết công việc của người dân, doanh nghiệp.

2.2. Một số yêu cầu, nhiệm vụ, giải pháp tăng cường công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực hiện nay

Đất nước đang bước vào kỷ nguyên phát triển giàu mạnh, thịnh vượng, với thời cơ, thuận lợi, nguy cơ, thách thức đan xen phức tạp. Cuộc cách mạng sắp xếp, tinh gọn bộ máy và chính quyền địa phương hai cấp vừa qua đang và sẽ tiếp tục tác động mạnh mẽ, nhiều chiều đến

công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Tình trạng tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trên nhiều lĩnh vực còn diễn biến phức tạp; sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa được ngăn chặn, đẩy lùi. Vì vậy, công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực cần thực hiện tốt các yêu cầu, nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm sau:

Yêu cầu chung

(1) Công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực phải đặt dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp, toàn diện của Đảng; thực hiện đồng bộ các biện pháp chính trị, tư tưởng, tổ chức, hành chính, kinh tế, hình sự; đồng bộ giữa kỷ luật đảng với kỷ luật hành chính, kỷ luật của đoàn thể và xử lý hình sự; kỷ luật của Đảng nghiêm hơn xử lý theo pháp luật.

(2) Xác định phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là nhiệm vụ vừa cấp bách, vừa lâu dài; phải tiến hành kiên quyết, kiên trì, thường xuyên, liên tục, không nghỉ, không ngừng với quyết tâm chính trị cao, nỗ lực lớn, những bước đi vững chắc, tích cực, chủ động và có trọng tâm, trọng điểm.

(3) Chuyển trọng tâm sang phòng ngừa, coi phòng ngừa là chính, cơ bản, lâu dài; phát hiện, xử lý là quan trọng, đột phá. Kết hợp chặt chẽ giữa tích cực phòng ngừa, chủ động nhận diện, dự báo, cảnh báo vi phạm, phát hiện từ sớm, từ xa, xử lý ngay từ đầu, không để vi phạm nhỏ tích tụ thành sai phạm lớn và kiên quyết không để tái diễn các sai phạm cũ; xử lý nghiêm minh, kịp thời các hành vi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, cả các hành vi bao che, dung túng, tiếp tay cho tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, không có vùng cấm, không có ngoại lệ.

(4) Gắn công tác phòng, chống tham nhũng

với phòng, chống tiêu cực lãng phí; gắn phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực với kiểm soát quyền lực, xây dựng và chỉnh đốn Đảng. Tiếp tục kiên quyết, kiên trì xây dựng và thực hiện đồng bộ “bốn không”: có cơ chế phòng ngừa chặt chẽ để “không thể” tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; cơ chế răn đe, trừng trị nghiêm khắc để “không dám” tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; xây dựng văn hóa liêm chính để “không muốn” và cơ chế bảo đảm để “không cần” tham nhũng, tiêu cực.

(5) Phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực phải phục vụ hiệu quả yêu cầu nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, phải đặt lợi ích quốc gia, dân tộc lên trên hết, trước hết; phát huy vai trò, tính chiến đấu của các tổ chức cơ sở đảng và sự giám sát của nhân dân, xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực phải đi đôi với thúc đẩy đổi mới, sáng tạo, phát huy tính chủ động, tinh thần dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức.

Các nhiệm vụ, giải pháp cụ thể

Thứ nhất, thường xuyên đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Thực tiễn cho thấy, Đảng ta đã đổi mới mạnh mẽ phương thức lãnh đạo trong công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực để phù hợp với từng giai đoạn lịch sử, qua đó phát huy hiệu quả và khẳng định tính đúng đắn, cần thiết. Điều này đòi hỏi đổi mới việc đề ra chủ trương, quan điểm, nguyên tắc, giải pháp phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; phải vừa có tính lý luận cao, thể hiện tầm nhìn, tính khoa học, vừa là những biện pháp, cách thức thiết thực, khả thi để giải quyết nhanh, gọn, chính xác những vấn đề thực tiễn đặt ra. Trong giai đoạn hiện nay,

phải đặc biệt coi trọng các giải pháp đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số; coi đây vừa là giải pháp căn cơ, bền vững, vừa là xu hướng tất yếu của công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Đồng thời, phải tăng cường giám sát, kiểm soát có hiệu quả quyền lực để bảo đảm quyền lực được vận hành công khai, minh bạch, đúng đắn, không bị “tha hóa”. Đổi mới công tác kiểm tra, giám sát, kịp thời uốn nắn, điều chỉnh những biểu hiện lệch lạc, chệch hướng và phát hiện, xử lý nghiêm những hành vi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

Thứ hai, triển khai thực hiện quyết liệt, toàn diện, tạo chuyển biến mới, đột phá trong công tác phòng, chống lãng phí, khơi thông các nguồn lực cho phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra tham ô có hại, nhưng lãng phí còn có hại hơn nhiều lần. Gần đây, Tổng Bí thư Tô Lâm đã chỉ đạo phải tập trung đẩy mạnh phòng, chống lãng phí, phải “đặt công tác phòng, chống lãng phí ngang với phòng, chống tham nhũng, tiêu cực”. Do vậy, phải xác định đây là nhiệm vụ cấp bách, ưu tiên phải làm ngay; quán triệt các quan điểm chỉ đạo của Tổng Bí thư Tô Lâm là phải triển khai đồng bộ các giải pháp, cả phòng và chống, với phương châm từ thấp đến cao để thực hành tiết kiệm, chống lãng phí.

Khẩn trương rà soát, tổng kết, đánh giá toàn diện việc thực hiện các quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước để sửa đổi, bổ sung bảo đảm đồng bộ, thống nhất, nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống lãng phí. Tập trung chỉ đạo hoàn thành việc rà soát, làm rõ nguyên nhân, có phương án xử lý cụ thể các công trình, dự án chậm tiến độ, tồn đọng kéo dài, hiệu quả thấp, có nguy cơ gây thất thoát, lãng phí, sớm đưa các công trình, dự án vào khai thác, sử dụng. Tiến hành kiểm tra, thanh tra, kiểm toán, điều tra, xử

lý một số vụ việc, dự án điển hình về thất thoát, lãng phí để răn đe, cảnh tỉnh, cảnh báo chung, nhất là các dự án quan trọng quốc gia, dự án trọng điểm, dự án hiệu quả thấp, gây thất thoát, lãng phí lớn.

Thứ ba, kịp thời phát hiện, xử lý nghiêm các hành vi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, đồng thời chấn chỉnh, xử lý ngay bệnh “sợ trách nhiệm”, sợ sai không dám làm, bảo vệ những người có cách làm đổi mới, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm vì lợi ích chung. Tiếp tục đẩy mạnh công tác phát hiện, xử lý tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; xử lý nghiêm minh các tập thể, cá nhân có hành vi sai phạm, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, bao che, dung túng, tiếp tay cho tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, can thiệp, cản trở việc chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, không có vùng cấm, không có ngoại lệ.

Quá trình xử lý các sai phạm cần phải xem xét, đánh giá khách quan, biện chứng, thận trọng. Việc xử lý phải cân nhắc kỹ bối cảnh lịch sử tại thời điểm xảy ra sai phạm, làm rõ động cơ, mục đích sai phạm để phân biệt hành vi của những người dám nghĩ, dám làm, có động cơ trong sáng vì sự nghiệp đổi mới đất nước với hành vi của những người có động cơ tư lợi cá nhân. Trên cơ sở đó, cần xử lý phù hợp, đồng thời động viên, khuyến khích và bảo vệ những người dám nghĩ, dám làm, đổi mới, sáng tạo vì lợi ích chung của đất nước.

Việc xử lý nghiêm khắc nhiều cán bộ, đảng viên sai phạm trong thời gian qua đã tác động nhất định đến tâm lý của cán bộ, đảng viên, đặc biệt là cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp. Tình trạng này làm nảy sinh tâm lý “làm nhiều sai nhiều, làm ít sai ít, không làm không sai”, thậm chí có người cho rằng “thà đứng trước hội đồng kỷ luật còn hơn là đứng trước hội đồng xét xử”. Hệ quả là một bộ phận cán bộ lãnh đạo, quản lý,

công chức có biểu hiện thiếu quyết liệt, né tránh, đùn đẩy, sợ sai, sợ trách nhiệm dẫn đến trì trệ, ách tắc trong giải quyết công việc của người dân, doanh nghiệp. Do vậy, cần kịp thời chấn chỉnh, xử lý ngay tình trạng “sợ trách nhiệm”.

Thứ tư, thực hiện có hiệu quả công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực từ cơ sở, chi bộ và phát huy hơn nữa vai trò giám sát của nhân dân. Từ thực tiễn phát hiện, xử lý cán bộ, đảng viên vi phạm cho thấy, ở nhiều nơi, cấp ủy, tổ chức đảng và người đứng đầu, tập thể lãnh đạo ở tổ chức cơ sở đảng, chi bộ đã buông lỏng lãnh đạo, quản lý, thiếu trách nhiệm kiểm tra, giám sát, quản lý cán bộ. Thậm chí, có nơi vi phạm nguyên tắc tập trung dân chủ, quy chế làm việc, mất đoàn kết nội bộ, có biểu hiện cục bộ, lợi ích nhóm, bao che, làm ngơ cho vi phạm khiến các hành vi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực không được phát hiện và xử lý kịp thời, để kéo dài và gây hậu quả nặng nề. Vì thế, cần làm tốt hơn nữa công tác phòng ngừa, phát hiện, xử lý vi phạm ngay từ ở cơ sở, chi bộ, không để vi phạm nhỏ tích tụ thành sai phạm lớn. Bên cạnh đó, phải thiết lập cho được cơ chế để nhân dân giám sát, kiểm soát quyền lực thật sự có hiệu lực, hiệu quả, không để xảy ra tình trạng quan liêu, lợi dụng, lạm chức, lạm quyền, phạm các sai lầm nghiêm trọng.

Thực tiễn đã chỉ ra, không có sức mạnh nào bằng sức mạnh của nhân dân, không gì có thể “qua mắt” được nhân dân; sự đồng lòng, ủng hộ của nhân dân là thước đo niềm tin đối với sự lãnh đạo của Đảng. Vì vậy, “làm cho quần chúng khinh ghét tệ tham ô, lãng phí, quan liêu; biến hàng vạn, hàng triệu con mắt, lỗ tai cảnh giác của quần chúng thành những ngọn đèn pha soi sáng khắp mọi nơi, không để cho tệ tham ô, lãng phí, quan liêu còn chỗ ẩn nấp”⁽⁷⁾ như Hồ Chí Minh đã dạy.

Thứ năm, kiên trì xây dựng văn hóa liêm chính, tiết kiệm, không tham nhũng, tiêu cực trong cán bộ, đảng viên và nhân dân, tạo sự lan tỏa mạnh mẽ trong xã hội, trở thành việc làm “tự giác”, “tự nguyện”, “như cơm ăn, nước uống, áo mặc hàng ngày”. Đây là nhiệm vụ quan trọng để chuyển trọng tâm sang công tác phòng ngừa, ngăn chặn từ sớm, từ xa. Phải tăng cường giáo dục đạo đức cách mạng, trong đó nhấn mạnh đến các giá trị “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư” trong tư tưởng Hồ Chí Minh để thể chế hóa, xây dựng thành các tiêu chuẩn bắt buộc trong văn hóa, đạo đức công vụ. Cần xây dựng bộ chỉ số đạo đức công vụ và đánh giá định lượng mức độ thực hành liêm, chính trong thực tế; đưa nội dung giáo dục liêm, chính vào chương trình đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, đảng viên; phát động và nhân rộng các phong trào thi đua yêu nước gắn với nêu gương và thực hành các giá trị đạo đức công vụ. Cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp phải tự giác tuân thủ chuẩn mực đạo đức cách mạng, vừa nghiêm khắc với bản thân, vừa kiên quyết không để người nhà, người thân lợi dụng để tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Đồng thời phải thường xuyên thực hành tiết kiệm, chống lãng phí, tạo thói quen quý trọng thời giờ, tiền bạc, tài sản của Nhà nước và nhân dân.

Thứ sáu, tiếp tục đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực cả trong khu vực nhà nước và khu vực ngoài nhà nước; tăng cường hợp tác quốc tế, truy bắt, dẫn độ đối tượng bỏ trốn, thu hồi tài sản tham nhũng. Hiện nay, mối quan hệ “quyền - tiền”, có đi có lại giữa doanh nghiệp và một bộ phận cán bộ thoái hóa, biến chất trong các cơ quan nhà nước đang là vấn đề nhức nhối được Đảng, Nhà nước ta tập trung chỉ đạo xử lý. Do vậy, cần nhận diện kịp thời các biểu hiện tiêu cực nảy sinh trong

mối quan hệ giữa quyền lực chính trị và quyền lực kinh tế, giữa doanh nghiệp và người có chức vụ, quyền hạn để đề ra các giải pháp phòng, chống phù hợp và kiên quyết điều tra, xử lý nghiêm các trường hợp giao dịch quyền - tiền, cấu kết với doanh nghiệp, trao đổi lợi ích. Cần tăng cường các biện pháp quản lý, phòng ngừa chặt chẽ, không để cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp bị mua chuộc, trở thành “sân sau” của doanh nghiệp, hay cấu kết thành “lợi ích nhóm”, lũng đoạn hoạt động bình thường của bộ máy nhà nước.

Mặt khác, cần tiếp tục đẩy mạnh hợp tác quốc tế trong phòng, chống tham nhũng nhằm truy bắt, dẫn độ những đối tượng bỏ trốn, thu hồi triệt để tài sản tẩu tán ra nước ngoài; đẩy mạnh đàm phán, ký kết các hiệp định tương trợ tư pháp, các thỏa thuận về hợp tác đấu tranh phòng, chống tội phạm với các quốc gia; xây dựng cơ chế phong tỏa tài sản, ngăn chặn tội phạm bỏ trốn ra nước ngoài.

Thứ bảy, đi sâu cải cách, kiện toàn tổ chức bộ máy, xây dựng cơ quan, đơn vị làm công tác phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực: tinh - gọn - mạnh, hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả. Trước hết, tập trung nghiên cứu, đề xuất thiết chế mới về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực theo tinh thần của Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 9-11-2022 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới. Tiếp tục củng cố, kiện toàn tổ chức bộ máy các cơ quan chức năng phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, bảo đảm phù hợp với quá trình sắp xếp, tinh gọn bộ máy hệ thống chính trị. Xây dựng đội ngũ cán bộ chuyên nghiệp, bản lĩnh, liêm chính, đủ năng lực, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới. Đội ngũ này phải thực sự

“chắc - sắc - đặc” như chỉ đạo của Tổng Bí thư Tô Lâm, nghĩa là pháp luật chắc, nhiệm vụ sắc, đặc nhân tâm và đúng vai, thuộc bài.

3. Kết luận

Sau 20 năm thực hiện Nghị quyết Trung ương 3 khóa X, thực tiễn đã chứng minh tính đúng đắn, hiệu quả của các nhiệm vụ, giải pháp được đề ra, góp phần mang lại những kết quả quan trọng trong công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Từ đó tạo thêm niềm tin, động lực, sức mạnh để toàn Đảng, toàn dân tiếp tục đẩy mạnh cuộc đấu tranh này trong thời gian tới. Tuy nhiên, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là hiện tượng tồn tại ở mọi chế độ, mọi thời đại, nơi có quyền lực tất có tham nhũng. Ngày nay, chúng càng tinh vi, phức tạp, biến tướng, khó lường. Do vậy, cần kế thừa, phát huy những kết quả đạt được, đồng thời không ngừng đổi mới, sáng tạo, xây dựng chiến lược với bước đi và lộ trình cụ thể; trong đó phải xác định rõ phương châm, quan điểm chỉ đạo và nhiệm vụ, giải pháp cả lâu dài và trước mắt, có trọng tâm, trọng điểm cho từng giai đoạn; phải kết hợp đồng bộ các biện pháp từ chính trị, tư tưởng, hành chính, kinh tế, dân sự, hình sự và đi sâu thực hiện đồng bộ “bốn không” mới có thể ngăn chặn, đẩy lùi được tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của đất nước □

Ngày nhận bài: 07-9-2025;

Ngày bình duyệt: 11-12-2025;

Ngày duyệt đăng: 22-12-2025.

Email tác giả: truongplyptw@gmail.com

(1) ĐCSVN: Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà

Nội, 2021, tập I, tr.193.

(2) Bộ luật Hình sự năm 2015 đã bổ sung 4 tội danh về tham nhũng đối với khu vực ngoài nhà nước (*tội tham ô tài sản, tội nhận hối lộ, tội đưa hối lộ, tội môi giới hối lộ*); Luật Phòng, chống tham nhũng năm 2018 dành một chương riêng về hoạt động phòng, chống tham nhũng khu vực ngoài nhà nước. Đã phát hiện, xử lý nhiều vụ án lớn xảy ra ở khu vực ngoài nhà nước; điển hình như các vụ án xảy ra tại Công ty Việt Á, AIC, Tập đoàn FLC, Tân Hoàng Minh, Vạn Thịnh Phát, Phúc Sơn, Thuận An...

(3) Nguyễn Phú Trọng: *Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2023, tr.38-39.

(4) Vụ án xảy ra tại Công ty Cổ phần Tiên bộ quốc tế - AIC; vụ án xảy ra tại Cục Lãnh sự - Bộ Ngoại giao và một số cơ quan, đơn vị có liên quan; vụ án xảy ra tại Tập đoàn FLC; vụ án xảy ra tại Tập đoàn Phúc Sơn; vụ án xảy ra tại Tập đoàn Thuận An...

(5) Từ đầu nhiệm kỳ Đại hội XIII đến hết tháng 8-2025, cấp có thẩm quyền đã thi hành kỷ luật 172 cán bộ thuộc diện Trung ương quản lý; trong đó có 48 ủy viên, nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, 24 sĩ quan cấp tướng trong lực lượng vũ trang. Kịp thời cho từ chức, miễn nhiệm, bố trí công tác khác đối với 44 cán bộ diện Trung ương quản lý, trong đó có 21 ủy viên Trung ương Đảng, 7 ủy viên Bộ Chính trị, 1 ủy viên Ban Bí thư (Nguồn: *Tổng hợp số liệu kỷ luật cán bộ diện Trung ương quản lý của Ban Nội chính Trung ương*).

(6) Tại Phiên họp 28 của Ban Chỉ đạo ngày 7-7-2025, Chính phủ đã báo cáo Ban Chỉ đạo, qua rà soát bước đầu, cả nước có hơn 2.800 dự án tồn đọng, chậm tiến độ, nguy cơ gây thất thoát, lãng phí hơn 347.000 ha đất, giá trị đầu tư hơn 5,8 triệu tỷ đồng.

(7) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.13, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.419.